

Natuurtoets Wellnesscentrum De Veluwe Bron

Toetsing van de bouwplannen aan de wet- en regelgeving
voor natuur

Definitief

De Veluwe Bron bv

Grontmij Nederland bv
Arnhem, 25 november 2005

Verantwoording

Titel : Natuurtoets Wellnesscentrum De Veluwse Bron
Projectnummer : 189167
Documentnummer : 130-141-339-'05
Datum : 25 november 2005

Auteur(s) : D.B.M. Grote Beverborg@grontmij.nl
e-mail adres : dorien.grotebeverborg@grontmij.nl
Gecontroleerd : dr. M.C.C. de Graaf
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd : ir. P.F. Groenhuijzen
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem
T +31 26 355 83 55
F +31 26 445 92 81
E oost@grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Werkwijze	4
2	Gebiedsbeschrijving	5
2.1	Gebiedsbeschrijving	5
2.2	Voorgenomen activiteit	5
3	Gebiedsbescherming	6
3.1	Inleiding	6
3.2	Natuurbeschermingswet	6
3.3	Natura 2000-gebieden	6
3.4	Beschermde Natuurmonumenten	8
3.5	Structuurschema Groene Ruimte	9
3.6	Samenvatting	11
4	Soortbescherming	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Flora- en faunawet	12
4.3	Inventarisatie	13
4.4	Samenvatting	16
5	Conclusie	17
5.1	Inleiding	17
5.2	Gebiedsbescherming	17
5.3	Soortbescherming	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De Veluwse Bron bv heeft Grontmij Nederland bv gevraagd om een natuurtoets uit te voeren naar de effecten van de aanleg van een wellnesscentrum nabij het recreatiegebied het Kievitsveld op de beschermde natuurwaarden (gebieden en soorten).

De toetsing van de plannen vindt plaats aan de hand van de volgende wet- en regelgeving:

- Natuurbeschermingswet (waarin opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Flora- en faunawet;
- Structuurschema Groene Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur).

De bescherming van gebieden is geregeld in o.a. de Natuurbeschermingswet (waarin de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd) en het Structuurschema Groene Ruimte. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet worden getoetst wat de effecten van de ingreep zijn op beschermde natuurgebieden. Daarnaast moeten de effecten op beschermde planten- en diersoorten worden getoetst, zoals omschreven in de Flora- en faunawet. In het kort komt dit er op neer dat activiteiten geen significant negatief effect mogen hebben op de gunstige staat van instandhouding van populaties beschermde dieren en planten. In deze wet is tevens een zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen “voldoende zorg” in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun omgeving.

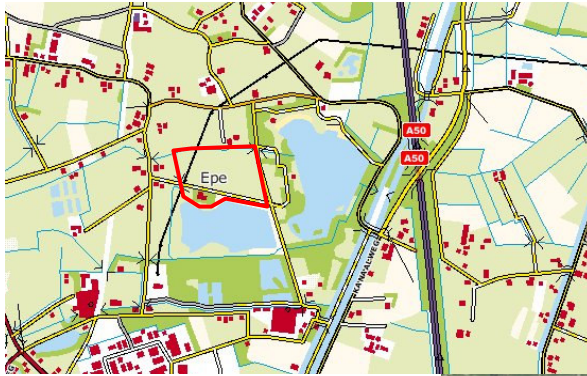
1.2 Werkwijze

Gedurende het onderzoek zijn de volgende stappen doorlopen:

- beschrijving van het plangebied en de voorgenomen activiteit (hoofdstuk 2);
- beschrijving van de ligging van het plangebied ten opzichte van planologisch beschermde natuurgebieden. Daarnaast worden de effecten op beschermde natuurwaarden geanalyseerd (hoofdstuk 3);
- inventarisatie van natuurwaarden binnen het plangebied aan de hand van de aanwezige flora en fauna. Vervolgens worden de effecten van op beschermde flora en fauna geanalyseerd (hoofdstuk 4);
- conclusies en advies voor nader onderzoek en te volgen procedures (hoofdstuk 5).

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Gebiedsbeschrijving

Figuur 1: topografische ligging plangebied

Het plangebied van de Veluwe Bron is gelegen tussen Vaassen en Epe langs de A50 bij het recreatie-gebied Kievitsveld. Het plangebied grenst aan de noordzijde aan de Smallertsche beek, aan de oostzijde aan de Viskweekweg en aan de zuidzijde aan de Nijmolense Plas.

Foto 1: luchtfoto plangebied

Het plangebied bestaat grotendeels uit weilanden. Opgaande beplanting is beperkt tot randen aan de Kievitsweg, Viskweekweg en Smallertsche beek. Daarnaast is een beplantingsrij, bestaande uit elzen- en wilgenstruweel, aanwezig in het oostelijk deel van het plangebied.

2.2 Voorgenomen activiteit

De exacte inrichting van het plangebied is nog niet bekend. Het kuuroord bestaat onder ander uit een hoofdgebouw, een paviljoen, solitaire gebouwen, kuurtuinen. Daarnaast komen er parkeerplaatsen en ontsluitingspunt. De rest van het plangebied wordt voor de natuur ingericht. De strook tussen de Kievitsweg en de Nijmolense plas wordt natuurlijk ingericht. De watergang tussen de Smallertsche beek en de Kievitsweg wordt natuurvriendelijk ingericht met flauwe oevers. Dit geldt ook voor de watergang langs de Viskweekweg. De Smallertsche beek blijft bestaan.

3 Gebiedsbescherming

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een algemene toelichting gegeven op het relevante beleid, wet- en regelgeving voor de bescherming van gebieden in Nederland:

- natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- structuurschema Groene Ruimte (SGR) voor bescherming van de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Naast gebiedsbescherming is ook bescherming van soorten van toepassing. Deze wordt geregeld in de Flora- en faunawet. De soortbescherming komt in het volgende hoofdstuk aan de orde.

3.2 Natuurbeschermingswet

Sinds 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De nieuwe natuurbeschermingswet vormt het wettelijk kader voor Natura 2000-gebieden (de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en Beschermde Natuurmonumenten.

3.2.1 Natura 2000-gebieden

De Vogel- en Habitatrichtlijn beogen de biologische diversiteit op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen. In Natura 2000-gebieden zijn plannen, handelingen en projecten met negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen niet toegestaan, tenzij daarvoor uitdrukkelijk toestemming is verkregen middels een vergunning. Projecten, plannen of handelingen buiten Natura 2000-gebieden moeten beoordeeld worden op negatieve gevolgen voor beschermde gebieden (externe werking). Hierbij kan worden gedacht aan o.a. verstoring en grondwateronttrekking, wat een negatief effect kan hebben op beschermde soorten of habitat-typen.

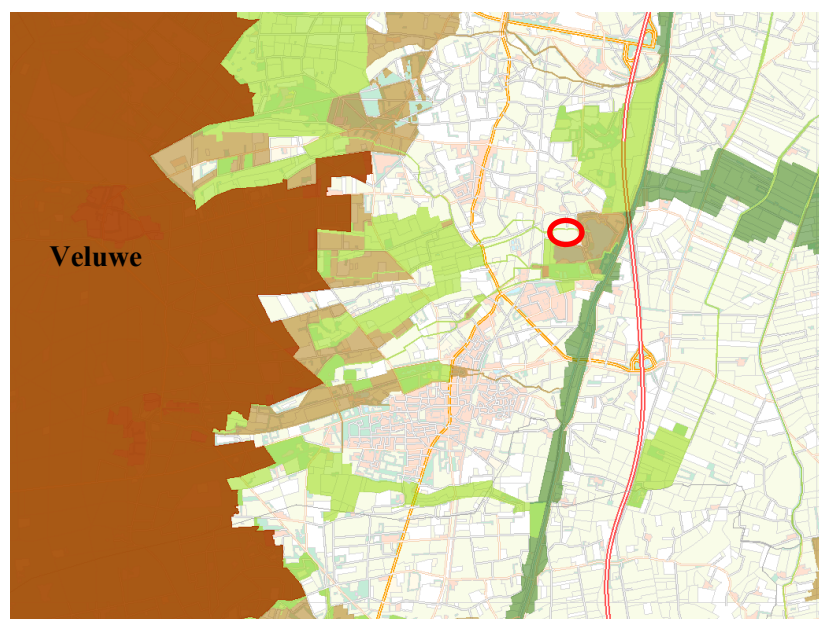
3.2.2 Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten (voorheen Staatsnatuurmonumenten en Beschermde Natuurmonumenten) hebben als doel om gebieden met een natuurwetenschappelijke of landschappelijke betekenis te vrijwaren van ingrepen. Handelingen in of rondom Beschermde Natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor beschermde natuurwaarden zijn verboden, tenzij de Minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

3.3 Natura 2000-gebieden

3.3.1 Vogelrichtlijn

De Europese Vogelrichtlijn regelt de bescherming van vogelsoorten door aanwijzing van zogenaamde Speciale Beschermingszones. De beschermingszones zijn vastgelegd in de zogenaamde Aanwijzingsbesluiten Vogelrichtlijngebieden met vermelding van de kwalificerende soorten. Van belang is of de voorgenomen activiteit gevolgen heeft voor de kwalificerende soorten.

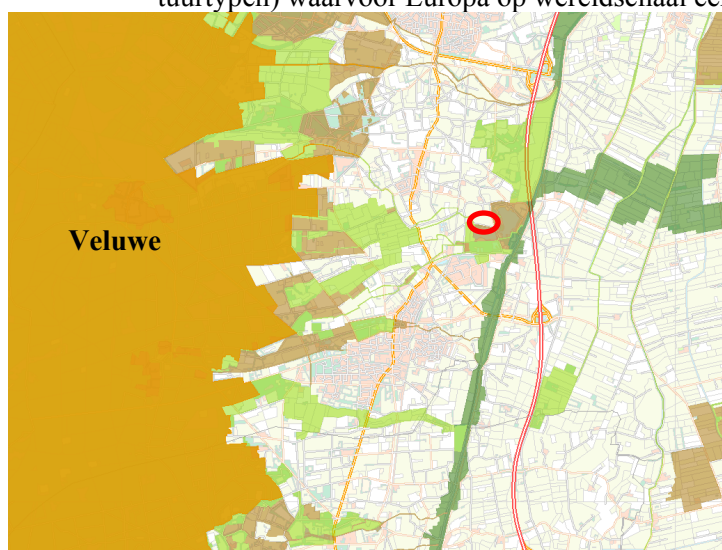

Figuur 3: ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Vogelrichtlijngebied Veluwe (donker bruin) (bron: www.gelderland.nl)

Het dichtstbijzijnde Vogelrichtlijngebied is de Veluwe op circa 3 kilometer afstand. Dit gebied is in eerste instantie aangewezen voor de volgende broedvogels van bos- en heide: Wespandief, Nachtzwaluw, IJsvogel, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Duinpieper en Grauwe klauwier. Overige relevante soorten zijn: Kwartelkoning, Draaihals, Roodborsttapuit en Tapuit. Het Vogelrichtlijngebied is zodanig begrensd dat voor al deze soorten voldoende leefgebied aanwezig is om de soorten in stand te houden. Het plangebied is niet geschikt voor deze broedvogels. Wel wordt de IJsvogel soms waargenomen. Onduidelijk is of het een broedgeval betreft. Over ruim drie kilometer heeft de aanleg van het wellnesscentrum geen negatieve invloed op het Vogelrichtlijngebied. Het aanvragen van een vergunning is niet aan de orde.

3.3.2 Habitatrichtlijn

De Europese Habitatrichtlijn richt zich op de bescherming van habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. In dit kader zijn voor de Habitatrichtlijn eveneens Speciale Beschermingszones (SBZ) aangewezen voor bijzondere habitats en/of bijzondere planten- en diersoorten.

Figuur 4: : ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Habitatrichtlijngebied Veluwe (bruin) (bron: www.gelderland.nl)

Het plangebied is niet gelegen in een SBZ van de Habitatrichtlijn. Het dichtstbijzijnde Habitatrichtlijngebied is ook hier de Veluwe. De Veluwe is aangewezen voor de volgende beschermde habitats:

- Psammofiele heide met Struikhei en Stekelbrem;
- Open grasland met Buntgras en Struisgrassoorten op landduinen;
- Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Oeverkruid-orde en/of Dwergbiezen-klasse;
- Dystrofe natuurlijke poelen en meren;
- Droge Europese heide;
- Soortenrijke heischrale graslanden, op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa);
- Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Snavelbies-verbond;
- Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van Hulst of soms Taxus;
- Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Zomereik.

Soorten die hierbij horen zijn: Vliegend hert, Beekprik en Rivierdonderpad.

Verder is de Veluwe aangemeld voor:

- Psammofiele heide met Struikhei en Kraaihei;
- Noord-Atlantische vochtige heide met Dophei;
- Jeneverbes-formaties in heide of kalkgrasland;
- Alluviale bossen met Zwarte els en Es.

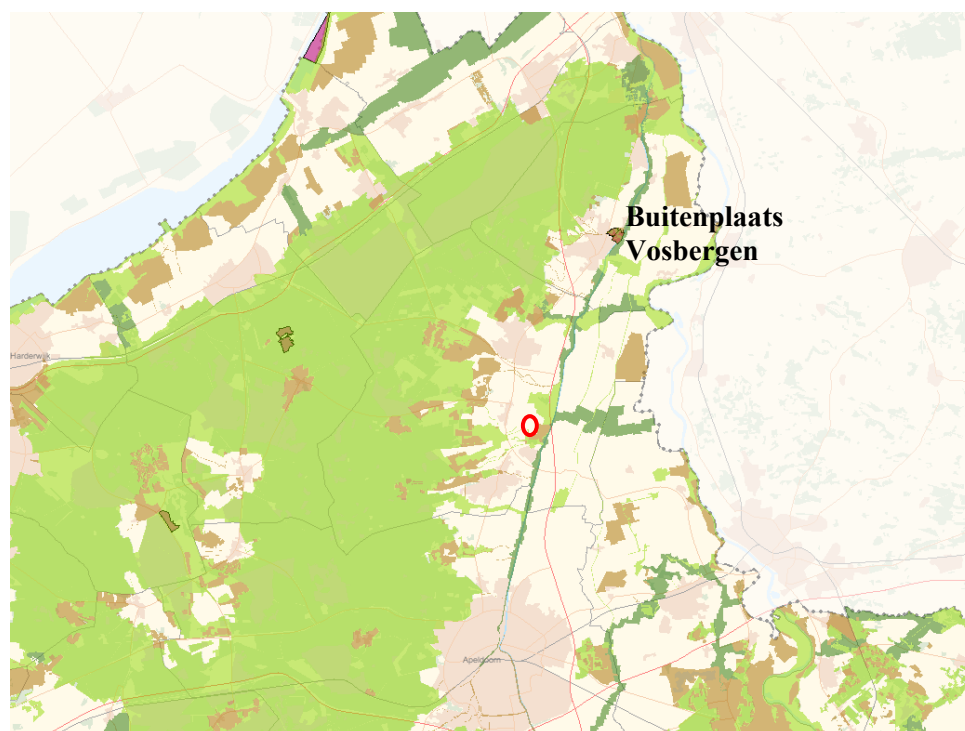
Met soorten als: Gevlekte witsnuitlibel, Meervleermuis, Kamsalamander en Drijvende waterweegbree.

De soorten waarvoor de Veluwe is aangemeld zijn voornamelijk afhankelijk van (vaak uitgestrekte) bos- en heidegebieden en ook hier geldt dat de Veluwe zodanig is begrensd dat voldoende leefgebied voor de soorten aanwezig is. De aanleg van het wellnesscentrum heeft geen negatief effect op de voorkomende habitats door de grote afstand ten opzichte van het Habitatrichtlijngebied (drie kilometer). Hoewel het niet is uit te sluiten dat enkele soorten ook in het plangebied voorkomen (zoals Beekprik) zal de waarde van het gebied nihil zijn en door de natuurontwikkeling alleen maar versterkt worden. Een duidelijke ecologische relatie ontbreekt. Het aanvragen van een vergunning is dan ook niet aan de orde.

De Habitatrichtlijn kent naast de gebiedsbescherming ook een beschermingskader voor individuele soorten. Het gaat hierbij om de soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Deze soortbescherming is geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (zie hoofdstuk 4).

3.4 Beschermde Natuurmonumenten

Het plangebied maakt geen deel uit van een beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied is Buitenplaats Vosbergen, gelegen ten noorden van Heerde. Dit gebied ligt op een zodanige grote afstand (ruim 10 kilometer) dat er geen sprake kan zijn van effecten op de beschermde waarden in dit gebied. Het aanvragen van een vergunning is niet aan de orde.

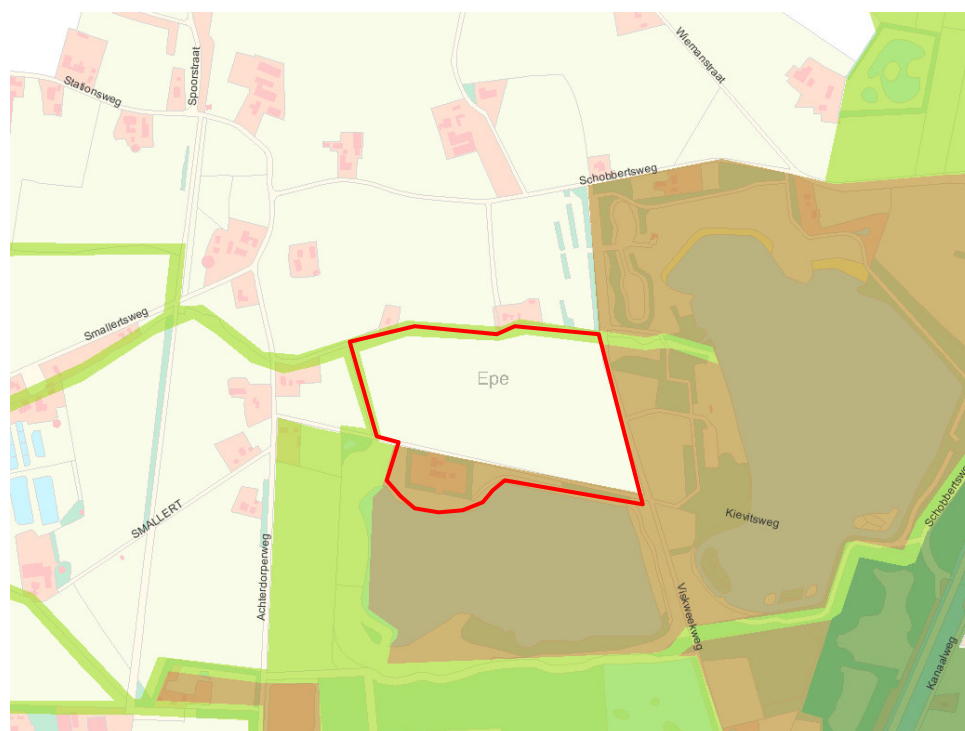
Figuur 5: ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Beschermd Natuurmonument Buitenplaats Vosbergen (bron: www.gelderland.nl)

3.5 Structuurschema Groene Ruimte

Het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) geeft het beleidskader voor de duurzame ontwikkeling en een verantwoord toekomstig grondgebruik in het landelijke gebied in onder andere de vorm van Ecologische hoofdstructuur en Randstad-groenstructuur. Voor deze natuurtoets is alleen de Ecologische hoofdstructuur (EHS) van belang. De EHS is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones. De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt.

3.5.1 Ecologische Hoofdstructuur

Het belangrijkste doel van het natuurbeleid van de provincie is het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat uit kerngebieden, verwevingsgebieden die met elkaar verbonden worden door ecologische verbindingzones. De Smallertsche beek en de zuidelijke aftakking hiervan is een kerngebied van de EHS. Binnen of nabij de EHS geldt in principe de “nee, tenzij”benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De provincie gaat de te beschermen en te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied specificeren en vastleggen in een streekplanuitwerking. Dit wordt in 2005/2006 verwacht en dan kan pas een afweging worden gemaakt of het project deze waarden en kenmerken significant aantast.

Figuur 6: ligging van het plangebied (rood kader) ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur: licht groen: kerngebied (EHS natuur), donkergroen: verbindingszone en bruin: EHS- verweving (bron: www.gelderland.nl)

Bestemmingsplanwijzigingen kunnen alleen worden goedgekeurd wanneer deze, naast het ontbreken van alternatieven en de aanwezigheid van een groot openbaar belang, aantoonbaar in hetzelfde bestemmingsplan voorzieningen worden getroffen waarmee de schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Compensatie van resterende schade dient plaats te vinden in hetzelfde bestemmingsplan of in gekoppelde bestemmingsplannen.

Voor de strook tussen de Kievitsweg en de Nijmolense Plas dat is aangewezen als EHS verweving (licht bruin) worden de bijzondere kenmerken behouden. Het betreft hier met name de oeverzone van de Nijmolense plas die versterkt wordt door een golvend karakter waardoor de oeverlengte verlengd wordt. De oevers worden verflauwd waardoor een bredere oever ontstaat waar ook meer soorten van kunnen profiteren. De rietkraag blijft bestaan en hier en daar komt wilgenstruweel. Er wordt een kwaliteitsslag gemaakt, waarbij het oppervlak natuur minimaal gelijk blijft dan wel toeneemt. In EHS verweving zijn extensieve recreatievormen mogelijk.

De Smallertsche beek en de watergang tussen de Smallertsche beek en Kievitsweg zijn wateren met het hoogste ecologische niveau (HEN-wateren) die vooral afhankelijk zijn van de waterkwaliteit en de morfologie van de oevers. Voor wat betreft de significante aantasting in de "nee-tenzij- benadering geldt voor de HEN-wateren dat ruimtelijke ingrepen/ontwikkelingen niet mogen leiden tot verlaging van de grondwaterstand in en om de natte natuur of (bij wateren) tot verslechtering van de waterkwaliteit en aantasting van de morfologie van de beken en waterlopen. Voor een bufferzone ten behoeve van de waterkwaliteit bij HEN-wateren wordt uitgegaan van een 15 m brede zone aan weerszijden van het HEN-water zelf. De bufferzone van de Smallertsche beek aan de zijde van het welenscentrum wordt zodanig ingericht dat dit een versterking is van het beekstelsel. Ditzelfde geldt voor de watergang tussen de Smallertsche beek en Kievitsweg. Dit zal naar verwachting niet in strijd zijn met de EHS.

3.6 Samenvatting

Samenvattend kan worden gesteld dat de locaties:

- niet gelegen is in een SBZ van de Vogel- en Habitatrichtlijn en ook geen effect heeft op de kwalificerende soorten en habitats van de meest nabijgelegen SBZ in de omgeving van het plangebied;
- niet gelegen is in een Beschermd natuurmonument en ook geen effect heeft op de te beschermen natuurwaarden van het meest nabijgelegen natuurmonument in de omgeving van het plangebied;
- de strook tussen de Kievietsweg en Nijmolense plas aangewezen zijn als EHS-verweving in het kader van de EHS en zodanig worden ingericht dat dit niet in strijd is met de EHS;
- de Smallertse beek met zijtak een kerngebied zijn van de EHS en als HEN-water zijn aangemerkt. De inrichting is zodanig dat dit niet in strijd is met de EHS.

4 Soortbescherming

4.1 Inleiding

Naast gebiedsbescherming is ook de bescherming van soorten aan de orde. Deze bescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. In dit hoofdstuk wordt duidelijk welke beschermde soorten in het plangebied voorkomen en wat de effecten van het plan zijn op de duurzame instandhouding van deze soorten.

4.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is sinds april 2002 van kracht en vervangt o.a. de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn. In deze nieuwe wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermt. Daarnaast zijn er selectieve lijsten van beschermde planten, vissen, vlinders en ongewervelde dieren. De beschermde soorten en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden verstoord of vernietigd. Indien dit onvermijdelijk is, dient ontheffing te worden aangevraagd. Vrijstelling of ontheffing kan slechts worden verleend “wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort”. In principe dienen bij verstoring mitigerende dan wel compenserende maatregelen te worden genomen. Vanaf 23 februari 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd. De beschermde soorten zijn nu verdeeld in drie categorieën:

- Algemene soorten
Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
- Overige soorten
Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
- Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB
Voor deze soorten moet wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing aangevraagd worden. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets:
 - er is sprake van een bij de wet genoemd belang;
 - er is geen alternatief;
 - doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Zonder een gedragscode valt ontheffing voor opzettelijke verstoring van vogels onder de tweede categorie (lichte toets). De ontheffing voor het doden, verwonden, vangen en met het oog hierop opsporen, voor het vernielen en beschadigen van nesten, holen en andere vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels en voor het rapen, vernielen en beschadigen van eieren, valt onder categorie drie (de zware toets).

4.3 Inventarisatie

Het verzamelen van de inventarisatiegegevens is in eerste instantie verricht door het raadplegen van het gegevensbestand van de provincie Gelderland en het Natuurloket. Provincie Gelderland heeft alleen plantengegevens van twee opnamelocaties langs de Smallertse beek en langs de beek aan de westkant van het plangebied. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat de betreffende kilometerhok over het algemeen slecht tot niet geïnventariseerd is. Alleen de vaatplanten en dagvlinders zijn goed onderzocht. Altenburg & Wymenga heeft in 2002 de natuurwaarden van het Kievitsveld bepaald aan de hand van onderzoeken o.a. uitgevoerd door de KNNV-Epe (1990-2001). Daarnaast wordt op dit moment door Tauw gewerkt aan de bepaling van de effecten van de kabelskibaan bij de Smallertse plas op natuurwaarden. Deze resultaten zijn in concept beschikbaar en zijn een goede referentie voor dit project. Op basis van het veldbezoek door een ecooloog van Grontmij op 25 april 2005 zijn de reeds beschikbare gegevens geïnterpreteerd en de natuurpotenties van het plangebied bepaald.

4.3.1 Planten

Door het grotendeels agrarische gebruik is het plangebied niet bijzonder geschikt voor beschermde planten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beschermde soorten waargenomen. Uit de gegevens van Altenburg & Wymenga blijkt dat de gewone dotterbloem wel langs de zuidtak van de Smallertsche beek is waargenomen. Mogelijk dat het grasklokje in de wegberm langs de Kievitsweg voorkomt en de brede wespenorchis bij het bosje in de noordoosthoek van het plangebied. Deze soorten bloeien echter later en zijn mogelijk daarom tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De provincie Gelderland heeft twee vegetatieopnamen van het plangebied. Bij de watergang tussen de Smallertsche beek en de Kievitsweg is de dotterbloem aangetroffen. Verder zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

De standplaatsen van de brede wespenorchis en grasklokje verdwijnen mogelijk door de herinrichting. Het gaat met name om beplanting in de noordoosthoek en de berm langs de Kievitsweg. De standplaats van de dotterbloem wordt uitgebreid door de verbreding van de watergang tussen de Smallertsche beek en Kievitsweg. De soorten zijn algemeen in Nederland en de duurzame instandhouding zal niet in gevaar zijn.

4.3.2 Vogels

Door het grotendeels ontbreken van opgaande beplanting zullen broedvogels beperkt voorkomen. Voor weidevogels is het plangebied te kleinschalig, de noodzakelijke openheid ontbreekt. Soorten van bos en struweel die het meest voorkomen zijn winterkoning, heggemus, tuinfluiter, zwartkop, fitis en tijnfluit. Hoenbroeders ontbreken grotendeel omdat de beplanting nog vrij jong is. In het plangebied zijn verder geen kolonies of horsten aanwezig.

Door de herinrichting van het plangebied zal het leefgebied van vogels slechts tijdelijk aangetast worden, omdat er voldoende beplanting in de nieuwe situatie terug zal komen. Het verwijderen van de bestaande beplanting dient buiten het broedseizoen plaats te vinden om de schadelijke effecten te beperken. Omdat het uitsluitend algemene soorten betreft en omdat er voldoende alternatieve leefgebieden in de omgeving aanwezig zijn, is de duurzame instandhouding van de soorten niet in het geding.

4.3.3 Overige zoogdieren

Wat betreft zoogdieren zijn alleen algemene soorten in het gebied waargenomen als ree, mol, konijn, bosmuis, vos en bunzing. Soorten als veldmuis en aardmuis zijn ook in het plangebied te verwachten.

Tijdens het veldbezoek is een haas waargenomen. Uit de gegevens van dassen-slachtoffers van de provincie blijkt dat in wijde omgeving dassen voorkomen. Aangezien de burchten te ver weg liggen, zijn er geen duidelijke trekroutes van de das aanwezig. Ze komen verspreid door het gebied voor om te foerageren. Het plangebied zelf is door de kleinschaligheid geschikt als onderdeel van het foerageergebied van de das.

De effecten voor zoogdieren zijn ongeveer hetzelfde als voor de vogels. Het leefgebied zal voor de meeste soorten tijdelijk aangetast worden omdat in de nieuwe situatie veel ruimte is voor groen. Soorten die echt openheid prefereren, zoals de haas, zal uit het plangebied verdwijnen. Er zijn voldoende alternatieve leefgebieden in de omgeving waar soorten ook tijdens de uitvoering naar toe kunnen vluchten. Het foerageergebied van de das blijft grotendeels behouden en daarnaast zijn er voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving. Het plangebied vormt geen essentieel foerageergebied voor de das. De duurzame instandhouding van de soorten is niet in gevaar.

4.3.4 Vleermuizen

In het Kievitsveld komen de volgende vleermuizen voor: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis. De watervleermuis en rosse vleermuis foerageren met name boven de plassen in de omgeving. De dwergvleermuizen en laatvlieger zijn soorten die langs lijnvormige elementen foerageren zoals beplanting en oevers. Kolonieplaatsen (oude holle bomen en gebouwen) zijn niet in het plangebied aanwezig.

Niet bekend is of de bestaande lijnvormige elementen in gebruik zijn als trekroute voor vleermuizen. Dit zal in het voorjaar van 2006 nader onderzocht worden. Voor de verdere effectbepaling wordt er nu van uit gegaan dat de lijnvormige elementen inderdaad gebruikt worden als trekroute voor vleermuizen (worst-case scenario).

De bomenrij langs de Viskweekweg is reeds door het waterschap gekapt (zie figuur 7). Hierdoor is het aannemelijk dat vleermuizen nu ook vooral de elzenrij door het plangebied meer als trekroute gaan gebruiken. Een deel van de beplanting langs de Nijmolense plas wordt gebruikt als trekroute om ook de elzensingel te kunnen bereiken. Door de aanleg van het wellnesscentrum zal de elzenrij en de beplanting langs de Nijmolense plas aangetast worden. Trekroutes vallen onder de vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen omdat ze vaak een essentieel onderdeel vormen van het leefgebied als verbinding tussen verblijfplaats en foerageergebied. Trekroutes die aangetast worden moeten daarom ook gecompenseerd worden. Vooralsnog wordt er naar gestreefd om een enkele bomenrij ter hoogte van de gekapte bomenrij aan te leggen om de doorgaande trekroute te herstellen. Daarnaast wordt aan de westzijde beplanting aangelegd om een afscheiding te creëren tussen het terrein van het wellnesscentrum en de natuurontwikkeling. Deze beplanting kan dan ook dienen als trekroute in noordzuid-richting.

- - - Verwijderde potentiële trekroute
- — — Te verwijderen potentiële trekroute (elzensingel)
- ↔ Mogelijke trekroute
- Foerageergebied
- — — Grens plangebied

Figuur 7: trekroutes vleermuizen

Het foerageergebied van vleermuizen blijft grotendeels intact. Er wordt beplanting gekapt maar dit komt ook weer terug in de aankleding rondom het wellnesscentrum. Daarnaast is er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig zodat essentieel foerageergebied niet aangetast wordt.

4.3.5 Vissen, amfibieën en reptielen

In de Smallertsche beek komt het bermpje voor. In het westelijk deel van de Smallertsche beek, buiten het plangebied, is ook de beekprik waargenomen. Niet uitgesloten is dat deze soort ook in het plangebied voorkomt. In het plangebied komen alleen algemene amfibieën voor als groene kikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Reptielen zijn niet bekend in het Kievitsveld. In de omgeving komt de ringslang voor, die wellicht in de toekomst ook in het Kievitsveld voor kan komen door de verschillende maatregelen (herinrichting watergangen en aanleg poelen).

De Smallertsche beek blijft bestaan waardoor het leefgebied van de vissen (bermpje en mogelijk beekprik) onaangetast blijft. De watergang tussen de Smallertsche beek en de Kievitsweg en langs de Viskweekweg wordt verbreedt en voorzien van natuurvriendelijke oevers. Hierdoor zal het leefgebied voor vissen en amfibieën toenemen. De herinrichting heeft daarom een positief effect op het voorkomen van deze soortgroepen.

4.3.6 Dagvlinders en libellen

In het Kievitsveld zijn waarnemingen bekend van het heideblauwtje. Omdat deze soort redelijke oppervlaktes heide nodig heeft, betreft het waarschijnlijk een zwervend exemplaar van de Veluwe. In het plangebied zijn geen beschermde vlinders te verwachten. Dit geldt eveneens voor libellen.

4.4 Samenvatting

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van voorkomende soorten die beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet.

Soortgroep	Nederlandse naam	Beschermingscategorie Flora- en faunawet
Planten	Gewone dotterbloem	1
	Brede wespenorchis	1
	Grasklokje	1
Vogels	Winterkoning	2
	Heggenmus	2
	Tuinfluiters	2
	Zwartkop	2
	Fitis	2
	Tijftjaf	2
Zoogdieren	Ree	1
	Konijn	1
	Bosmuis	1
	Vos	1
	Bunzing	1
	Veldmuis	1
	Aardmuis	1
	Haas	1
	Das	3
	Ruige dwergvleermuis	3
	Gewone dwergvleermuis	3
	Laatvlieger	3
Vissen	Bermpje	2
	Beekprik	3
Amfibieën	Bruine kikker	1
	Groene kikker	1
	Gewone pad	1
	Kleine watersalamander	1

Tabel 1: overzicht voorkomende soorten met beschermingscategorie Flora- en faunawet

5 Conclusie

5.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn de effecten van de activiteiten getoetst aan het beleid, wet- en regelgeving in het kader van de natuurbescherming. In dit hoofdstuk wordt aangegeven of het noodzakelijk is om ontheffing aan te vragen en mitigerende en compenserende maatregelen te nemen. Mitigerende maatregelen zijn maatregelen in het plangebied zelf die de schadelijke effecten van het plan, op de aanwezige beschermde natuurwaarden, moeten verminderen. Indien mitigerende maatregelen niet voldoende zijn om de schadelijke effecten te kunnen opheffen, is compensatie elders aan de orde.

5.2 Gebiedsbescherming

De aanleg van het wellnesscentrum is niet in strijd met de EHS omdat in het verwevingsgebied langs de Nijmolenseplas het aandeel natuur gelijk blijft of zelfs toeneemt, daarnaast is hier extensieve recreatie mogelijk. De watergangen worden verbeterd en dit geldt ook voor de bufferzone waardoor dit ook niet in strijd is met de eisen rondom HEN-wateren. In ieder geval wordt geadviseerd om in overleg met het waterschap te bepalen wat de beste inrichting voor de watergangen is.

5.3 Soortbescherming

5.3.1 Ontheffing Flora- en faunawet

Op grond van artikel 75, lid 4 van de Flora- en faunawet moet bij de minister van LNV ontheffing aangevraagd worden voor verstoring en vernietiging van diverse beschermde planten- en diersoorten. De ontheffing wordt namens de minister verzorgd door Dienst Regelingen, team uitvoering Flora- en faunawet te Dordrecht. De proceduretijd tussen het indienen van de aanvraag en het bekendmaken van het besluit door LNV is officieel 8-12 weken, maar bedraagt in de praktijk 4-5 maanden. Geadviseerd wordt om hier ruim de tijd voor te nemen om vertragingen te voorkomen.

Voor ruimtelijke inrichting is het niet nodig om een ontheffing aan te vragen voor de algemene soorten (categorie 1, zie tabel 1). In dit geval betreft het de planten, amfibieën en zoogdieren. Voor foeragerende vleermuizen en das hoeft eveneens geen ontheffing aangevraagd te worden, omdat de aantasting van foerageergebied nihil is en er voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving aanwezig zijn. Het betreft geen essentieel foerageergebied. Voor broedvogels is het vereist om de versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Het broedseizoen is per soort verschillend maar over het algemeen wordt de periode van 15 maart – 15 juli aangehouden. Er is dan geen ontheffing voor vogels nodig. Wat betreft vissen is vooralsnog hier geen ontheffing voor nodig omdat het leefgebied behouden blijft en zelfs uitgebreid wordt. Mocht de inrichting echter op den duur zodanig veranderen dat ingrijpende maatregelen aan de watergangen gepland worden (gedeeltes dempen e.d.), dan is het mogelijk dat wel een ontheffing nodig is. Er geldt dan een inventarisatieplicht.

Vooralsnog is onduidelijk of ontheffing nodig is voor trekroutes van vleermuizen. Als uit inventarisaties blijkt dat de lijnelementen (elzensingel en gedeelte langs de Nijmolenseplas), als trekroute gebruikt worden dan is voor aantasting hiervan een ontheffing nodig en zullen deze ook gecompenseerd moeten worden.

5.3.2 Zorgplicht en mitigerende maatregelen

De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Dus de werkzaamheden dienen zodanig uitgevoerd te worden dat de schade zoveel mogelijk beperkt wordt. Daarnaast kunnen mitigerende maatregelen genomen worden om de schade zoveel mogelijk te beperken:

- aanleggen van zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers;
- de verwijdering van de beplanting en overige versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (buiten 15 maart – 15 juli) uitvoeren;
- zoveel mogelijk oudere bomen en beplanting/hagen handhaven, dan wel nieuwe aanplanten om het foerageergebied van de vleermuizen en dat te behouden.

5.3.3 Compensatie

Er vanuit gaande dat de lijnvormige elementen in gebruik zijn als trekroute voor vleermuizen zal voor (gedeeltelijk) aantasting compensatie aan de orde zijn. In subparagraaf 4.3.4 en figuur 7 is aangegeven hoe de alternatieve trekroutes kunnen lopen. Een eis vanuit de compensatieverplichting is dat de compensatie werkt voordat tot aantasting over wordt gegaan. Dit houdt in dat de alternatieve routes een zodanige structuur moet hebben dat deze geschikt zijn als trekroute, voordat de oorspronkelijke route gekapt mag worden. Dit kan door robuuste beplanting met een hogere leeftijd aan te planten of door de beplanting enkele jaren de kans te geven om die robuustheid te ontwikkelen, voordat de kap mag plaatsvinden.

5.3.4 Aanvullende veldinventarisatie

Om te bepalen of de lijnvormige elementen in het plangebied in gebruik zijn als trekroute voor vleermuizen is aanvullende inventarisatie nodig. Op basis daarvan kan bepaald worden of ontheffing en compensatie nodig is.

Er is voldoende informatie voorhanden. Echter wanneer ingrijpende maatregelen aan de Smallertsche beek gaan plaatsvinden dan is mogelijk een ontheffing voor de Flora- en faunawet nodig (voor o.a. het bermpje en beekprik). Zeker voor de beekprik geldt dan een inventarisatieplicht.